

د عامو مسلمانانو لپاره

مهم درسونه

مصنف : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز رحمه الله
مترجم : حافظ فضل ربي

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بغرب الديرة بالرياض

Tel:4391942 . Fax:4391851 . P.O Box 154488 Riyadh 11736

يمكنك دفع مدفوعات الممتلكات وجميع أنشطة المكتب الدفعية من خلال مصرف الراجحي حساب رقم 1099111-1099111

WWW.DERADAWA.COM

Ketabton.com

الدروس المهمة لعامة الأمة

دعامة مسلمة ناوليها

مهم لرسونه

مصنف : الشيخ عبدالعزيز بن باز رحمه الله

مترجم : حافظ فضل ربي

سرېزه

الحمد لله رب العالمين ، والعاقبة للمتقين ، وصلى
الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد ، وعلى اله
واصحابه اجمعين .

د اسلامي دين په اړه چه د عامو مسلمانانو لپاره دڅه
پيژندل ضروري دي دهغي په باره كي داڅو لنډي
خبري دي چه (د عامو مسلمانانو لپاره مهم درسونه)
نوم مي ورباندي ايښي دي ، د الله ﷻ نه غواړم چه
مسلمانانو ته پري فايده ورسوي او زما دا كوشش
قبول كړي ، انه جواد كريم .

عبد العزيز بن عبد الله بن باز

لمړې درس : سورت فاتحه او لنډ سورتونه
د (الحمد لله) يعنى سورة الفاتحه او كه امكان ولري
د سورت الزلزلة نه د سورت الناس پورې لنډ سورتونه
د چانه ايزده كول ، د تلاوت صحيح كول ، يادول او
دهغى په ضرورى تشرېح باندې ځان پوهول .

دوهم درس : د اسلام ارکان
د اسلام دينځه ارکانو بيان چه اول او لوى ركن يى د
(لا اله الا الله محمد رسول الله) د کلمې گواهي كول
دى ، دهغى د شرطونو د وضاحت سره سره په معنې
پوهيدل .

(لا اله) يعنى د الله نه سوا د ټولو معبودانو نفى كول
او صرف (الا الله) د الله ﷻ د پاره (چه يو دى او
شريک نلري) عبادت ثابتول .

د (لا إله إلا الله) شرطونه دادی :

۱. علم چه جهالت ختموی .
۲. یقین چه شک ختموی .
۳. اخلاص چه شرک ختموی .
۴. رشتیا چه دروغ ختموی .
۵. محبت او مینه چه بغض او نفرت ختموی .
۶. تابعداری او انقیاد چه نافرمانی ختموی .
۷. قبولیت چه انکار ختموی .
۸. دالله تعالی نه چه سوا دچا عبادت کیری د هغوی نه انکار کول .

په لاندی دوه بیتونو کی دغه شرطونه ټول راجمع شویدی :

علم یقین وإخلاص وصدقک مع

محبة وانقیاد والقبول لها

وزید ثامنہا الکفران منک بما

سوی الی له من الأشياء قدألها

علم ، یقین ، اخلاص ، رشتیا ، محبت ، انقیاد
قبولیت ، او اتم و سره دالله نه سوا دنورو
معبودانونه انکار ورزیات کره .

ددی سره د (محمد رسول الله) دگواهی کولو بیانول
او ددی تقاضی او غوښتنه داده چه چه محمد ﷺ
ویلی دی دهغی تصدیق کول دهغه دامر اطاعت کول
او دڅه نه چه ئی منع کړیده دهغی نه ځان ساتل ،
دالله ﷻ عبادت یواځی په هغه طریقه کول چه الله او
رسول ښودلی ده .

ددی نه روسته طالب ته داسلام نور احکام بیانول چه
لمونځ ، زکات ، درمضان روژه او دطاقت لرونکی
مسلمان لپاره دبیت الله حج کول دی .

دريم درس :

دايمان ارکان

دايمان ارکان شپړدی :

۱. په الله ايمان راوړل
۲. په ملائکو ايمان راوړل
۳. په کتابونو ايمان راوړل
۴. په رسولانو ايمان راوړل
۵. داخترت په ورځ ايمان راوړل
۶. دالله تعالی دطرفه دخیر او شر په تقدیر ايمان راوړل

خپلورم درس :

دتوحید او شرک قسمونه

دتوحید دقسمونو بیان :

۱. توحید ربوبیت
۲. توحید الوهیت
۳. توحید اسماء وصفات

توحيد ربوبيت :

پدي ايمان را وړل چه الله ﷻ دهر خيز خالق او پيدا
كونكې دے ، په هر شي كي اختيار من دے او
پديكي دهغه سره شريك نشته .

توحيد الوهيت :

پدي ايمان را وړل چه الله ﷻ په حقه سره عبادت لايق
دے او پديكي دهغه څوك شريك نشته او داد لاله
الا الله معني هم ده ، يعني دالله ﷻ نه سوا بل څوك په
حقه عبادت لايق نشته .

نو ټول عبادتونه لكه لمونځ ، روژه او نور يواځي
دالله ﷻ لپاره خاص كول ضروري دي او دبل چا لپاره
ددغه عبادتونو نه برخه وركول ندي جائز .

توحيد اسماء و صفات : په قران كريم او په صحيح
احاديثو كي چه دالله ﷻ كوم نومونه او صفتونه

راغلی دی په هغو ټولو ایمان راوړل او هغه یواځی
دالله ﷻ دپاره لکه څنگه چه دهغه دشان سره لایق دی
ثابتول داسی چه دهغی معنی بدله نشی ، بی معنی
هم نشی ، کیفیت ورله بیان نشی او دالله ﷻ دپاره
مثال هم پکی رانشی لکه چه الله ﷻ فرمایي :

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

الإخلاص ۴-۱

ووايه چه الله ﷻ یو دے ، الله ﷻ بی نیاز او بی حاجته
دے ، نه دچانه پیدا اونه دده نه څوک پیدا دی او
نیشته ده لره هم صفت هیڅوک .

په بل حائی کی فرمایي :

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

الشورى ۱۱

دالہ ﷺ پہ مثل ہیخ شی نشته او هغه اوریدونکی او
لیدونکی دے .

بعضی علماؤ توحید پہ دوه قسمه بیان کریدے ،
توحید اسماء و صفات هغوی پہ توحید ربوبیت کی
داخل کریدی لیکن دا خہ دمره دتشویش خبره نده
حککه چه په دواړو تقسیمونو کی مقصد واضح او
بنکاره دے .

شرک هم په دری قسمه دے :

۱ : شرک اکبر ۲ : شرک اصغر ۳ : شرک خفی .

شرک اکبر : د عمل دبربادی او خوک چه په همدغه
شرک کی مړشی د جهنم اور ته د همیشنی داخلیدلو
سبب گرخی . لکه الله ﷻ فرمایي : ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا
لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ الانعام ۸۸

او که دوی شرک کری وی نو د دوی ټول عملونه به
برباد شوے وے .

او اللہ ﷻ فرمائی :

﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ
شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴾

التَّوْبَةُ: ۱۷

نشی قبلیدی دمسرکانو دپارہ چہ ابادوی دوی
جماعتونہ داللہ تعالیٰ اقرار کونکی دی پہ خان
باندی پہ کفر سرہ ، دغہ کسان برباد دی عملونہ
ددوی او پہ اور کی بہ دوی ہمیشہ وی .

او خوک چہ ددی شرک پہ حالت کی مرشونو اللہ ﷻ
بہ ہیخکله دغہ انسان تہ بخنہ ونکری او پدہ باندی
جنت حرام دے لکہ اللہ ﷻ فرمائی :

﴿ إِنْ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ
لِمَنْ يَشَاءُ ﴾

النِّسَاء: ۴۸

یقینا اللہ تعالیٰ نہ بخئی چہ شرک و کفریشی دہغہ سرہ

او بخى هغه گناهونه چه کم وى د دينه هغه چا لره چه
وغواړى .

او الله ﷻ فرمايى :

﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ
وَمَا وَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴾
المائدة: ٧٢

بیشکه چاچه شرک وکړو د الله ﷻ سره پس يقينا بند
کړيدى الله ﷻ پده باندې جنت او حای دده اور دى او
نشته ظالمانو لره هيڅ مددگار .

د شرک اکبر داقسامونه دمړو او بتانونه غوښتل
اود هغو نه سوال کول ، هغو ته فرياد کول ، دهغوۍ
لپاره منښته او نذر منل دهغوۍ لپاره خاړوۍ
حلالول اوداسى نور .

شرك اصغر : دا هغه دى چه د يته شرک ويل دقران
او سنت دنصوصونه ثابت وى ليکن په شرک اکبر

کی داخل نوی لکہ پہ ٲینو کارونو کی رباء او ٲان
 بنودنہ کول ، دالہ ۛ نہ سوا پہ بل ٲا قسم کول ،
 داسی وینا لکہ (ماشاء اللہ و شاء فلان) یعنی کہ دالہ
 اود فلانی خونبہ وی او داسی نور لکہ رسول
 کریم ﷺ فرمایى : ((أخوف ما أخاف علیکم
 الشرک الاصغر ، فسئل منه فقال : (الرباء))

زما ٲیرہ زیاتہ ویرہ پہ تاسو باندی دشرک اصغر
 یعنی وړوکی شرک نہ ده ٲا تری ٲدی بارہ کی ٲپوس
 وکړو نو ویی فرمایل ٲہ شرک اصغر رباء او ٲان
 بنودنی تہ وایی .

دا حدیث امام احمد ، طبرانی او بیہقی دمحمود بن
 لیید انصاری رضی اللہ عنہ نہ پہ جید سند سرہ رو
 ایت کړید ۛ او امام طبرانی پہ جیدو سندونو سرہ
 دمحمود بن لیید نہ درافع بن خدیج رضی اللہ عنہ پہ
 روایت درسول کریم ﷺ نقل کړید ۛ

دارنگہ رسول کریم ﷺ فرمائی : ((من حلف بشیئ
دون الله فقد أشرك)) چاہے دالہ نہ ہو سو پہ بل خہ
قسم و کرو نو یقینا دغہ سری شرک و کرو .

امام احمد رحمۃ اللہ علیہ دا حدیث د عمر بن خطاب
رضی اللہ عنہ نہ پہ صحیح سند سرہ روایت کریدے
او امام ابوداود او ترمذی پہ صحیح سندونو سرہ
دا بن عمر رضی اللہ عنہما حدیث رانقل کریدے چہ
رسول کریم ﷺ فرمائی : ((من حلف بغير الله فقد
کفر او أشرك)) چاہے دالہ نہ ہو غیر پہ بل چا قسم
و کرو نو یقینا دغہ سری کفر و کرو او یایی شرک
و کرو .

پہ بل حدیث کی رسول ﷺ فرمائی : ((لاتقولوا :
ماشاء الله و شاء فلان ولكن قولوا : ما شاء الله ثم
شاء فلان)) تاسی دامہ وایی چہ خہ چہ دالہ او

دفلانی خوبنه وی لیکن داسی وایی چه څه دالله
خوبنه وی او بیا دفلانی خوبنه وی .

دا حدیث امام ابوداود په صحیح سند سره دحذیفه
ابن الیمان رضي الله عنه نه روایت کړیدے .

دشوک پدی قسم انسان ددین نه نه مرتد کیږی او
همیشنی دوزخی هم نه گرځی لیکن دتوحید دپوره
والی خلاف دی .

شوک خفی : ددشوک دریم قسم دے او ددی دلیل
درسول کریم ﷺ دامبارکه وینه ده چه فرمایي :

«ألا أخبركم بما هو أخوف عليكم عندي من
المسيح الدجال ؟» قالوا بلى يا رسول الله ، قال :
«الشرك الخفي ، يقوم الرجل فيصلي فيزين
صلاته لما يرى من نظر الرجل اليه»

ایا زه تاسوته زما په نزد دمسیح الدجال نه دزیات
خطرناک څیز خبر درنکړم ؟ اصحابو عرض وکړو هوا

ای د الله رسولہ . نو ویی فرمایل : (شرک خفی) یعنی
پت شرک چہ یو سری دمانخہ دپارہ ودریری نو خپل
مونخ پہ خایسته طریقه ددی وجی کوی چہ خلک
ورته گوری .

دا حدیث امام احمد په خپل مسند کی دابو سعید
الخدري رضي الله عنه نه روایت کړیدے .

شرک یواځی دوه قسمونو ته هم تقسمیدے شی ، چہ
شرک اکبر او شرک أصغر دے ، او شرک خفی پدی
دواړو کی شاملیری .

لکه دمنافقینو شرک په شرک اکبر کی داخلیری ځکه
هغوی خپلی باطلی عقیدې پټوی او دخپلی ویری او
ځان بنودنی دوجی اسلام نسکاره کوی ، دارقم ریاء
او ځان بنودنه په شرک أصغر کی شماریری لکه د
محمود بن لبید انصاري او ابو سعید خدري
(رضي الله عنهما) په احادیثو کی مخکی ذکر شو .

والله ولي التوفيق

پنجم درس :

احسان

داحسان رکن دادے چہ تہ داللہ ﷻ عبادت داسی پہ
توجہ وکری لکہ چہ تہ اللہ وینی او کہ تہ بی نہ وینی
نو ہغہ خو تا وینی .

ششم درس :

دلمانخہ شرطونہ

دلمانخہ شرطونہ نہہ دی

۱: اسلام ۲: عقل ۳: تمیز ۴: بی اودسی لری
کول ۵: پلیتی لری کول ۶: عورت پتہول
۷: دوخت داخلیدل ۸: قبلی تہ مخ کول ۹: نیت
کول .

دلمانخہ ارکان

دلمانخہ ارکان ۱۴ دی .

- ۱ : قیام یعنی ودریدل کہ دانسان پہ طاقت کی وی
 - ۲ : تکبیر تحریمہ (اولنی تکبیر) ۳ : سورت فاتحہ
 - لوستل ۴ : رکوع کول ۵ : درکوع نہ روستہ پہ قومہ
 - کی برابر ودریدل ۶ : پہ اوہ اندامونو سجدہ کول ۷
 - : دسجدی نہ سرپورته کول ۸ : ددوارو سجدو پہ منخ
 - کی کیناستل ۹ : پہ ٲولو کارونو کی پہ اطمینان او
 - ارام اوسیدل ۱۰ : پہ ارکانو کی ترتیب رعایت کول
 - ۱۱ : آخری تشہد ۱۲ : دتشہد لپارہ کیناستل ۱۳
 - : پہ پیغمبر ﷺ درود ویل ۱۴ : دوارو طرفونو تہ
- سلام گرخول .

اتم درس :

دلمانځه واجبات

دلمانځه واجبات اته دی

- ۱ : د تکبیر تحریمه نه علاوه نور ټول تکبیرونه
 - ۲ : دامام او منفرد (یواځی مونځ کونکی) دپاره (
 - سمع الله لمن حمده) ویل ۳ : دټولو دپاره (ربنا
 - ولک الحمد) ویل ۴ : په رکوع کی (سبحان ربی
 - العظیم) ویل ۵ : په سجدو کی (سبحان ربی الاعلی
 - ، ویل ۶ : د دواړو سجدو په منځ کی (رب اغفر لی)
 - ویل ۷ : اولنی تشهد ۸ : داوونی تشهد لپاره
- کیناستل .

نهم درس :

د تشهد بیان

تشهد دادے : (التحیات لله ، والصلوات ،
والطیبات ، السلام علیک ایها النبی ورحمة الله

وبرکاته، السلام علينا وعلى عباد الله
الصالحين، أشهد ألا اله إلا الله، وأشهد أن
محمدًا عبده ورسوله،

تولی پیشکشی او عبادتونه بدنی او مالی الله لره
دی، سلام دی وی په تاباندی ای پیغمبره او دالله
رحمتونه او برکتونه دی دربانندی وی. سلام دی وی
په مونږ باندی او دالله په صالحو بندگانو، گواهی
کوم چه دالله نه سوا بل څوک معبود نشته او گواهی
کوم چه محمد ﷺ دالله ﷻ بنده او رسول دے.

ددی نه روسته به په نبی کریم ﷺ بانندی درود
ووایی او دهغه لپاره به دبرکت سوال کوی او وایی
به چه :

(اللهم صل على محمد ، وعلى آل محمد ، كما
صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد
مجيد ، وبارك على محمد ، وعلى آل محمد ،

کما بارت علی ابراهیم و علی آل ابراهیم ، انک
حمید مجید)

ای الله ته رحمت نازل کری په محمد ﷺ او دهغه په
اولاد لکه خرقم چه تا رحمت نازل کری وو په ابراهیم
علیه السلام او دهغه په اولاد ، او برکت و کری په
محمد ﷺ او دهغه په اولاد لکه خرقم چه تا برکت
کری وو په ابراهیم علیه السلام او دهغه په اولاد
باندی ، یقینا ته ستایل شوی ذات او دبزرگی والا
بی .

بیا به په اخری تشهد کی دجهنم د عذاب ، دقبر
د عذاب ، دژوندانه او مرگ دفتنو او دمسیح الدجال
دفتنی نه په الله ﷻ باندی پناه او امان وغواړی او بیا
دخپلی خوښی ددعاء په غوښتو کی دلمونځ کونکی
اختیار او خوښه ده ، خصوصا هغه دعاگانی چه
مأثوری او غوره شوی دعاگانی دی لکه :

اللهم أعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك، اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً ، ولا يغفر الذنوب إلا أنت ، فاغفر لي مغفرة من عندك وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم

ای الله دخیل ذکر ، شکر او غوره عبادت لپاره زما سره مرسته وکړی ، ای الله ما په خپل خان ډیر ظلم کړیدم او گناهونه یواځې هم ته بڅی ، نو ماته دخپل طرف نه بڅنه وکړی او په مارحم وکړه یقینا هم ته بخونکی او مهربانه ذات یی .

په اولنی تشهد کی به د شهادت دکلمی دلوستلو نه روسته د ماسپښین ، مازیگر ، ماښام او ماسخوتن په مونځونو کی دریم رکعت ته پاڅیری او که په نبی کریم ﷺ باندی یی درود ووايه نو هم غوره ده ځکه چه پدیکی عام احادیث راغلی دی ، بیا به دریم رکعت ته پاڅیری .

لسم درس :

دلمانځه سنتونه

دلمانځه د سنتونو نه څه په لاندې ډول دی :

۱ : دلمانځه په شروع کې ثنا ویل .

۲ : د قیام په حالت کې درکوع نه وړاندې او روسته

د بڼې لاس ورغوی په گڅ لاس باندې د سینی د پاسه
ایښودل .

۳ : داوړنی تکبیر درکوع او درکوع نه دراپورته کیدو

د تکبیر او داوړنی تشهد نه دریم رکعت ته دراپاڅیدو

په وخت کې داوړو یا غوړونو په برابري د لاسونو
پورته کول .

۴ : په رکوع او سجده کې دیوځل تسبیح ویلو

نه زیات تسبیحات ویل .

۵ : درکوع نه د پاڅیدو روسته یعنی په قومه کې په

ربنا ولک الحمد باندی زیات الفاظ او ددوہ سجدو
پہ منخ کی دمغفرت دعا دیوخل نہ زیاتہ لوستل.

۶: پہ رکوع کی سر دملا سرہ برابرول .

۷: پہ سجدہ کی خنگلی داپخونو ، خیتہ دورنونو ،
او ورنونہ دیندوہ لری ساتل .

۸: پہ سجدہ کی دواہ لیچی (متی) دحمکی نہ
پورته کول .

۹: پہ اولنی تشہد او ددواہو سجدو پہ منخ کی
دبئی پبئی ودرول او پہ کینہ پنبہ کیناستل .

۱۰: دخلور رکعتیز او دری رکعتیز لمونخ پہ اخیرنی
تشہد کی - تَوَرُکْ - یعنی نبی پنبہ ودرول ، کینہ
پنبہ دہغی نہ لاندی کول او پہ حمکہ کیناستل .

۱۱: پہ اولنی اودوہم تشہد کی دہغہ وختہ چہ
لمونخ کونکی کینی دتشہد تراخیرہ پوری داشاری
پہ گوته باندی اشارہ کول او ددعا پہ وخت کی ہغی
تہ حرکت ورکول .

۱۲ : په اولنی تشهد کی درود شریف لوستل .

۱۳ : په اخیرنی تشهد کی دعاء کول .

۱۴ : دسهار ، جمعی ، اختر ونو او استسقاء په

لمونځونو او د ماښام او ماخوستن د لمانځه په اولنو

دوه رکعتونو کی قرائت په جهر یعنی په زوره لوستل .

۱۵ : د ماسپڅین ، مازیگر په لمونځونو او د ماښام

په دریم رکعت او د ماخوستن په روستنو دوه

رکعتونو کی خفیه یعنی په کراره قرائت لوستل .

۱۶ : د سورت فاتحه نه علاوه نور قرائت لوستل .

ددی یادو شوؤ سنتونو نه علاوه نو سنتونه هم شته

څه خیال ساتل یی ضروری دی لکه دامام ، مقتدی او

ځانله مونځ کونکی لپاره درکوع نه د پاڅیدو روسته

په ربنا لک الحمد باندی زیات الفاظ ویل .

دارنگه په رکوع کی دواړه لاسونه په زنگنونو باندی

ایښودل چه گوتی یی خوری وری وی .

پولسم درس :

دلماښه ماتونکي (مبطلات)

دلماښه ماتونکي اته دی :

- ۱ : سره دپوهي قصدا خبري کول ، البته په ناپوهي .
- ياهير باندی په خبرو سره لمونځ نه ماتيری .
- ۲ : خندا کول ۳ : خوراک کول ۴ : څښاک کول
- ۵ : عورت ښکاره کول ۶ : دقبلي نه ډير کريدل .
- ۷ : په لمانځه کي پرلپسي ډير عبث او بي فائدي
- کارونه کول ۸ : داودس ماتيدل .

دولسم درس :

داوداسه شرطونه

داوداسه شرطونه لس دی :

- اسلام ، عقل ، تمیز ، نیت ، تراخيره داوداسه دنه
پريښودلو نیت ساتل ، داوداسه سبب ختمول ،

اودس وچول او استنجا کول ، داوبو پاکوالی او
مباحوالی ، هغه څه لری کول چه پوستکی ته داوبو
رسیدل منع کوی او دهغه چا لپاره چه بی اودسی یی
همیشنی وی دلمانځه وخت داخلیدل .

دپار لسم درس :

داوداسه فرض

داوداسه فرض شپږ دی :

دمخ وینځل ، چه پدیکي مضمضه (خولی ته اوبه
اچول) او استنشق (پوزی ته اوبه اچول) شامل دی .
دڅنگلو سره دلاسونو وینځل .

دټول سر مسح کول چه غوږونه هم پکی داخل دی .

دپړکو (گیتو) سره پښی وینځل .

ترتیب (یو په بل پسې معین اندامونه وینځل) .

پرلپسی اودس کول .

دمخ ، لاسونو او پښو دري ځله وينځل او مضمضه او
استنشاق دري ځله کول مستحب دی البته يوځل کول
فرض دی .

دسر دمسخی تکرار لکه څنگه چه احاديث پري دلالت
کوي مستحب ندي .

څوار لسم درس :

داوداسه ماتونکی

داوداسه ماتونکی شپږ دی :

ددوه لارونه (مخکی او روسته) دڅه وتل ، دوجود نه
هیره پليتي خارجيدل ، په خوب او بل څه باندی
د عقل ختميدل ، په مخکی ياروسته شرمگاه دڅه
حائل او مانع نه بغير لاس لرېول ، داوښ غوښه خوړل ،
داسلام نه مرتد کيدل - الله ﷻ دی مونږ او ټول
مسلمانان ددی نه وساتي .

مهمه یادونه :

مړې ته په غسل ورکولو کې صحیح او غوره رایه داده
 چه اودس پری نه ماتیرې او دادزیتو عالمانو
 نظراو قول دی ، ځکه چه پدی دلیل نشته البته که
 دغسل ورکونکی لاس دمړې په شرمگاه باندی دڅه
 مانع نه بغیر ولزیرې نو اودس پری واجبیرې .

خودغاسل لپاره ضروری دی چه دمړې په شرمگاه
 باندی دمانع پرته لاس ونه لږوی .

دا رقم دصحیح قول مطابق که دسړی د بدن نه څه ونه
 وځی نو دبنحو سره په یواځی لاس لږولو هم اودس نه
 ماتیرې که په شهوت سره وی او که نه وی ، ځکه چه
 رسول الله ﷺ خپله بی بی بنکل کړه او بیایی داودس
 کولو نه بغیر لمونځ ادا کړو .

او داچه الله ﷻ فرمایي : ﴿أَوَلَمْ تَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾
 {النِّسَاءَ : ۴۳ ، المائدة ۲}

يعنى تاسو په ښځوباندۍ لاس ولږول . نو د علماؤ
د غوره قول مطابق د دينه جماع (کوروالۍ) مراد دى ،
او داد عبدالله بن عباس او زياتو پخوانو او روستنو
علماؤ قول دى .

پنځلسم درس :

د هر مسلمان لپاره شرعى اخلاق خپلول

مسلمان د پاره لازم دى چه په شرعى اخلاقو باندې
ځان خائسته کړي چه دهغى نه څه دادى :
ريښتيا ويل ، امانتدارى ، پاکلمنى ، حياء ، بهادري
، سخاوت ، وفاء کول ، دهر حرام نه ځان پاک ساتل
، ښه گاونډيتوب ، دوس او طاقت سره سم د محتاجو
خلکو سره مرسته او کومک کول او داسى نور اخلاق
چه قران او سنت دهغى په مشروعيت دلالت کوي .

شپاړسم درس :

اسلامی اداب خپلول

مسلمان باید اسلامی اداب خپل کړي چه دهغي نه
ځيني دادي :

سلام کول ، هميشه روڼ او کولاو تندى ساتل ، په
بنۍ لاس خوړل او څکل ، په شروع کي بسم الله ويل ،
په اخر کي الحمد لله ويل ، دپرنجى نه روسته الحمد
لله ويل ، که پرنجى کونکى الحمد لله ووايي نو
دهغي جواب ورکول ، دمريض او ناروغ پوښتنه کول
، په جنازى پسى دمانځه او دفن کولو دپاره تلل ،
مسجد او کور ته دننوتلو او وتلو ، دسفر په وخت کي
، دمور او پلار ، خپلوانو ، گاونډيانو ، ورو او لويو
سره دشرعى ادابو رعايت کول ، دبچى دپيدا کيدو او
واده مبارکي ورکول ، په مصيبت کي تسلى ورکول په
لباس اغوستلو ، ويستلو ، پيزار په خپو کولو او

ويستلو كي او داسي نور داسلامي ادابو خيال ساتل
پكار دي .

اولسم درس :

د شرک او نورو گناهونو نه ځان ساتل

د شرک او نورو گناهونو نه زياته ويړه او دهغو نه
د ځان ساتنه کول او د دغه گناهونو نه څه دادی :
اوه (۷) تباه کونکي کارونه :

د الله ﷻ سره شرک کول ، سحر (جادو) ، دهغه چا وژل
چه الله ﷻ يې قتل حرام کړی وی مگر په حق باندي ،
سود کول ، ديتيم مال خوړل ، د جنگ نه تينسته کول ،
په پاکلمنو مسلمانو ناخبره بنسځو باندي تهمت او
بدنامه لېږول او هغوی ته کنځل کول .
ددی گناهونو د جملی نه داهم دی :

دمور او پلار نافرمانی کول ، خپلوی ختمول ، دروغ
گواهی کول ، دروغ قسمونه کول ، گاونډی ته ضرر
رسول ، دوینی ، مالونو او عزتونو په باره کی په
خلکو ظلم کول ، نشی کول ، قمار او جواړی کول ،
غیبت ، چوغلی ، او داسی نور کارونه چه الله
اورسول تری منع کړی وی .

اتلسم درس :

دجنازی تیارول ، لونځ پری کول او دمری

بنځول

ددی تفصیل په لاندی ډول دی :

لمړی : دلاإله إلا الله تلقین او یادونه کول ، رسول الله
ﷺ فرمایي : « لکنوا موتاکم لا إله إلا الله » (رواه
مسلم) خپلو مړو ته دلاإله إلا الله دکلمی تلقین او
یادونه وکړی .

پدی حدیث کی دمرو نه مراد هغه خلک دی چه دمرگ
علامی ورباندی بنکاره شی .

دوهم : کله چه دانسان مرگ یقینی شی نو لکه
خرنگه چه په احادیثو کی راغلی دی باید سترگی دی
ورله ورپتی کړی او زنه یی وتړل شی .

دریم : دمسلمان مړی لمبول او وینخل واجب دی خو
البته که دجنگ په میدان کی شهید شی نو غسل به
هم نه ورکول کیږی او جنازه به هم پری نه کیږی او په
خیلو جامو کی به بنخیږی ، لکه خرنګه چه رسول الله
ﷺ دا حد شهیدانو ته غسل هم نه وو ورکړی او جنازه
یی هم پری نه وه کړی .

خلورم : مړی ته غسل ورکول پدی ډول دی :
عورت به یی پټ کړیشی او لږ به پورته کړل شی په
خیټه به نرم او آرام لاس رابنګل شی بیا به غاسل
(لمبونکی) دخپل لاس نه ټوټه یابل څه چاپیر کړی او

مړی له به استنجا و کړی او دلمانځه په شان اودس
 به ورله ورکړی ، سر او ږیره به یی په اوبو یا بیره یا
 بل شی ومینځی بیا به یی بنی اړخ او بیا چپ اړخ
 ومینځی ، اوبیا به همداسی دوه مځل او دریم مځل
 غسل ورکړی او په هر مځل کی به دمړی په خپته لاس
 تیروی که څه تری ووځی نو ودی مینځی او هغه ځای
 دی په مالوچو یا بل څه بند کړی ، که په مالوچو بند
 نشو نو نرمه خپه او یا په جدیدو طبی وسائلو لکه
 پلاستر وغیره دی بند کړی اودوهم مځل دی ورله
 اودس ورکړی .

که په دری ځله غسل پاک نشو نو پنځه او اوه ځله هم
 غسل ورکولی شی ، بیا دی په ټوټه وچ کړی په
 بندونو (جوړونو) اودسجدی په ځایونو دی ورلره
 خوشبو ولږوی ، که ټول بدن یی ورله خوشبویه کړو نو
 هم ښه ده او کفن ته دی خوشبویه لوگی وکړی .

که بریتونه او نوکان یی او پرده وو لردی تری واخلی
او که همداسی یی پرینسودل نو هم خه باک نشته،
وینستان به یی نه گمنخوی، دنامه لاندی وینستان دی
تری نه خروی او نه دی سنت کوی حکه چه پدی کوم
دلیل نشته.

دبنخی وینستان به دری کوخی کری او شاته به یی
واروی.

پنجم: مری ته کفن ورکول:

غوره داده چه سړی ته په دری سپینو ټوټو کی کفن
ورکړل شی، کمیس او پټکی پکی نشته او همداسی
نبی کریم ﷺ ته کفن ورکړل شوی وو.

مړی به په دغه کفن کی راو نغبتل شی او که په میس
لنگ او لفافه یعنی غټ خادر کی کفن ورکړل شی نو
هم خه باک نشته.

دنبخی کفن پنخہ ٲوتی دی ، کمیس ، زړوکی ، لنگ
او دوه لفافی یعنی غٲ خادرونه .

دماشوم کفن به دیوی ٲوتی نه تردری پوری وی ، او
جینی ته به په یو کمیس او دوه لفافو کی کفن
ورکولی شی .

هسی خو ددی ٲولو لپاره په یوه ٲوٲه کی کفن ورکول
واجب دی چه دمری ٲول بدن پری ٲٲ شی خو که مری
په احرام کی وو نو په اوبو او بیړی باندی به غسل
ورکړل شی او خپل خادر او لنگ یا بل څه به یی کفن
شی ، سر او مخ به یی نه ٲٲیری او خوشبو به هم پری
نه لړول کیږی ، ځکه چه دقیامت په ورځ به دا تلبیه
ویونکی راپاخیږی ، لکه په همدی مسئله کی درسول
کریم ﷺ نه صحیح حدیث نقل شوید ے .

که دا احرام په حالت کی بنځه مړه شوه نو دنورو
بنځوپه شان به کفن ورکړل شی خو خوشبو به پری نه

لږول کيږي مخ به يی په پرده او لاسونه به يی په
دستکشو نه پټيږي بلکه په کفن کې به يی پټوي چه
تفصيل يی مخکې بيان شويدي .

شپږم : د کفن ورکولو ، د جنازي د لمانځه او ښخولو
زيات حقدار : دنارينه دپاره هغه څوک دی چه دهغه
دپاره مړی وصيت کړی وی ، بيا پلار بيا نيکه او بيا
نور خپلوان چه درجه په درجه مړی ته نږدی وی .

دښځی دپاره غوره داده چه دچا لپاره چه هغی وصيت
کړی وی بيا مور ، بيا نيا او بيا درجه په درجه نږدی
خپلوانی زنانه هغی ته غسل ورکړی .

ښځه او خاوند يو بل ته غسل ورکولی شی لکه ابوبکر
صديق رضي الله عنه ته خپلی بي بي غسل ورکړی وو
او حضرت علي رضي الله عنه خپلی بي بي حضرت
فاطمي رضي الله عنها ته غسل
ورکړی وو .

اؤم : دجنازی دلمانحه طریقه :

دجنازی په لمانحه کی خلور تکبیرونه دی داوونی
تکبیر روسته به سورت فاتحه لولی او که دهغی سره
یی یو لنه سورت او یا یو یادوه ایاتونه ولوستل نو
هم ښه ده او پدی باندی دابن عباس رضي الله عنهما
نه صحیح حدیث نقل شوید ے .

بیا به دوهم تکبیر وکړی او لکه دتشهد پشان به په
نبي ﷺ درود ووايي بیا به دریم تکبیر وکړی
اودادعاء به ولولی :

اللهم اغفر لحينا وميتنا وشاهدنا وغائبنا
وصغيرنا وكبيرنا وذكرنا وانثانا اللهم من احييته
منا فاحيه على الاسلام ومن توفيته منا فتوفه
على الايمان اللهم اغفر له وارحمه وعافه واعف
عنه واكرم نزله ووسع مدخله واغسله بالماء
والثلج والبرد ونقه من الخطايا كما ينقى الثوب

الابيض من الدنس وابدله دارا خيرا من داره
واهلا خيرا من اهله وادخله الجنة واعذه من
عذاب القبر وعذاب النار وافسح له في قبره ونور
له فيه اللهم لا تحرمننا اجره ولا تضلنا بعده .

ترجمه : اى الله زمونږ ژوندى او مړه ، زمونږ حاضر او
غايب ، زمونږ واړه او لوى او زمونږ نر او ښځى وبخى
اى الله هغه څوك چه ته زمونږ نه ژوندى ساتى نو په
اسلام يى ژوندى وساته او څوك چه زمونږ نه وفات
كوى نو په ايمان يى وفات كړه .

اى الله دا مړ شوى بنده وبخى ، رحم پرى وكړى ، ده
ته ارام وركړه او عفوه ورته وكړه ، دده دورتلو ځاى
دعزت او دورننوتلو ځاى يى پراخه كړه ، په اوبو ،
واورى او ږلى يى پريمينځه او دگناهونو او خطاگانو
نه يى داسى پاك كړه لكه سپينه جامه چه دخيرى نه
پاكيرى ، ده ته دخپل كور نه ښه كور او دخپل اهل نه

ورته ښه اهل ورکړه ، جنت ته یی نښاسه او داور او
قبر د عذاب نه یی په خپله پناه کی وساته او قبر یی
ورته پراخه او روښانه کړه .

ای الله دده د ثواب نه مونږ مه بی برخی کوه او دده نه
روسته مونږ مه بی لاری کوه .

بیا به څلورم تکبیر وکړی او ښی طرف ته به یو سلام
وگرځوی .

مستحب دادی چه دهر تکبیر سره لاسونه پورته کړی
، که مړی ښځه وی نو (اللهم اغفرلها) به وایی او که
جنازی دوه وی نو (اللهم اغفرلها) به وایی او که
جنازی ډیری وی نو (اللهم اغفرلهم) به وایی .

که مړی نابالغه وو نو د مغفرت د دعاء پر ځای به
دادعاء وایی :

(اللهم اجعله فرطاً وذخراً لوالديه وشفيعاً مجاباً ،
اللهم ثقل به موازينهما واعظم به أجورهما وألحقه

بصالح سلف المؤمنین ، واجعله في كفالة إبراهيم
عليه الصلاة والسلام ، وقره برحمتك عذاب
البحيم ،

ای الله ﷻ دامخکی لیبرلی شوی شی ، اودخیل مور او
پلار لپاره یی ذخیره اوداسی سفارشی وگرخوه چه
سفارش یی قبول شوے وی .

ای الله دهغوی دعملونو تله پده باندی درنه کری
اودهغوی اجرونه ورباندی لوی کری ، دموئنانو
دپخانو صالحانو سره یی یو خائی او دابراهیم علیه
السلام په ساتنه کی یی ورکری او په خپل رحمت سره
یی دجهنم د عذاب نه وساته .

سنت دادی چه امام به دسری دسر او دبنځی دمنځ په
برابری ودریزی او که جنازی ډیری وی نو دسری
جنازه به امام ته نزدی او دبنځی جنازه به قبلی طرف
ته نزدی کیښودل کیږی او که ماشومان پکی وو نو

بيا به هلك دښځى نه مخكى بيا بښځه او بيا جينى
 اينښودل كيږي ، دهلك سر به دسړى دسر ، دښځى
 منځ به دسړى دسر او دجينى سر به دښځى دسر او ملا
 به يې دسړى دسر سره برابرېږي . نور مونځ كونكى به
 دامام نه روسته ودرېږي ، البته كه يو كس پاتى شو
 چه روسته هغه ته ځاى نه وو پاتى نو دامام ښى اړخ
 ته ودرېدى شى .

اتم : دښخولو طريقه :

شرعى طريقه داده چه قبر به دسړى دقد په نيمايي
 باندې ژورولى شى ، دقبلى طرف ته به پكى لحد وى ،
 مړى به په لحد كې په ښى اړخ اينښودل كيږي دكفن
 غوتى به يې پرانيزي او همداسى به يې پريږدى ، مخ
 به يې نه ښكاره كوي البته نر او ښځه پديكى برابر دي

خېنتی به ورته ودرول شی او د کلکوالی دپاره به پری
خټه ولېږول شی ، که خېنتی نه پیدا کیدی نو بل څه
لکه تختی یا گټی یا لړکی دی استعمال شی ترڅو
د خاورو نه مړی وساتل شی ، او بیا به پری خاوری
واړول شی .

پدی وخت کی مستحب دادی چه « بسم الله وعلی
ملة رسول الله » وویل شی قبر به دلویشت په اندازه
پورته کولی شی ، گیتی او کانی که پیدا کیدل هغه
به پری کیښودل شی او وابه به پری وشیندل شی .
د جنازی سره د تلونکو دپاره پکار دی چه د قبر سره
ودریږی او دمړی دپاره دعاء وغواړی ، ځکه چه نبی
کریم ﷺ به چه کله دمړی د ښخولو نه وزگار شو نو
وبه دریدو او وبه یی ویل : « إستغفروا لأخیکم
واسألوا له التثبیت فإنه الآن یسأل »

دخپل ورور لپاره بخنه او دالله نه ورته ثابت قدمی
وغواړي ځكه چه اوس دده نه تپوس كيږي .

نهم : هغه چا چه په مړي يي جنازه نه وي كړي نو هغه
كولى شي چه دښخيدلو روسته پري جنازه وكړي لكه
چه نبي ﷺ همدا سى كړيدى ، البته دادښخيدلو نه
تريوى مياشتي پوري جايز دى ، كه ددى نه زياته
موده وشوه نو بيا په قبر باندې لمونځ كول ندې جايز
ځكه دنبي ﷺ نه داندې ثابت چه هغه دى په قبر باندې
دمړي دښخيدو نه ديوى مياشتي دتيريډو روسته
جنازه كړي وي .

لسم : دمړي دكور لپاره داندې جايز چه هغوى دخلكو
دپاره خوراك برابر كړي ، امام أحمد رحمه الله عليه
په حسن سند سره دمشهور صحابى حضرت جرير بن
عبدالله البجلي رضي الله عنه نه روايت كوي چه
فرمايي :

« کنا نعد الاجتماع إلى أهل الميت وصنعة الطعام بعد الدفن من النياحة » مونوبه دمري کور ته دخلکورا تو لیدل او دمري دنبخولو نه روسته هلتته دخوراک برابرول (نوحه) یعنی ویر گانه . البته دمري دکور لپاره او دهغوی دمیلمنو دپاره که بل شوک خوراک تیاروی نو کوم باک نشته .

دمري دخپلوانو او گاونډیانو لپاره پکار دی چه هغوی له خوراک تیار کړی ، ځکه کله چه نبي ﷺ ته دشام نه دجعفر بن ابي طالب رضي الله عنه دمرگ خبر راوړسید نو خپل اهل ته یی دجعفر دکورنی لپاره دخوراک دتیارولو حکم وکړو او ویی فرمایل : « إنه أتاهم ما يشغلهم » یقینا دوی ته داسی مصیبت راغلې دی چه دوی یی بی پروا کړیدی .

دمري کور ته که څه خوراک خلکو رالېږلی وی نو دهغوی لپاره جایز دی چه خپل گاونډیان هغی ته

دعوت کری اور زمونہ دعلم مطابق ددی لپارہ کوم
تاکلی وخت نشته .

یولسم : دنبخی لپارہ پہ مری باندی ددری ورخونہ
زیات غم کول ندی روا مگر پہ خپل خاوند باندی به
دخلورو میاشتو او لسو ورخو پوری غم کوی خو کہ
ددغه بنخی پہ خیتہ اولاد وی نو دبچی دپیدا کیدو
پوری به غم کوی او پدی باندی دنبی ﷺ نه صحیح
احادیث راغلی دی .

اودسری دپارہ پہ ہیخ خپل یا پردی باندی غم کول
ندی روا .

دولسم : دسرو لپارہ پہ هر وخت کی دقبرونو زیارت
روا دے البتہ هغوی ته ددعاء لپارہ ، په هغوی
دمهربانی په خاطر او دمرگ او اخرت دیادولو لپارہ .
امام مسلم رحمة الله علیه په خپل صحیح کی
یوروايت راوړیدی چه نبی کریم ﷺ فرمایي :

«زوروالقبور ، فإنها تذكركم الاخرة» دقبرونو
زیارت کوی حکه چه داتاسو ته اخرت یادوی .

پیغمبر ﷺ به خپلو ملگرو ته دقبرونو دزیارت په
وخت کی ددی وینا بښودنه کوله چه :
«السلام علیکم أهل الدیار من المؤمنین
والمسلمین ، وإننا إن شاء الله بکم لاحقون ، نسأل
الله لنا ولكم العافیة ، یرحم الله المستقدمین منا
والمستأخرین»

ای ددی کورونو اوسیدونکو مومنانو او مسلمانانو
په تاسو باندی دی سلام وی او مونږ که دالله ﷻ خوښه
وشوه نو ستاسو سره ملاقات کونکی یو ، دالله ﷻ نه
ځانته او تاسو له عافیت غواړو ، الله ﷻ دی زمونږ په
مخکنو او روستنو باندی رحم وکړی .

دښځو لپاره دقبرونو زیارت رواندی ځکه رسول الله
ﷺ دقبرونو په زیارت کونکو ښځو لعنت ویلی دے .
او بل دا چه دهغوی دزیارت ته تللو نه دفتنی او بی
صبری ویره ده ، دارنگه دهغوی لپاره په جنازه پسی
هدیری ته تلل هم جایز ندی ځکه چه رسول الله ﷺ
ددی نه ښځی منع کړیدی ، خو په مړی باندی په
جومات یاد جنازی په ځای کی دښځو او سړو ټولو
لپاره دجنازی لمونځ روادے .
وصلی الله وسلم علی نبینا محمد ، وآله وصحبه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library